

C 62 – undervisningen den 12. marts 2007

Reguleringen af det fælles marked

Disposition:

1. Tjenesteydelsesternes stigende betydning
2. EU og tjenesteydelserne
3. Fri bevægelighed for arbejdskraft
4. Udviklingen af EU's arbejdsmarkedspolitik
5. Resultaterne af EU's beskæftigelsesstrategi
6. Erhvervspolitik i EU
7. Energipolitik i EU
8. Transportpolitik i EU

1. Tjenesteydelseernes stigende betydning

Tjenesteydelser

Udgør i dag 56 % af EU's BNP + 70% af EU's arbejdsstyrke.

Serviceerhverv = erhverv, hvis "produkter" ikke kan sendes med et godstog.

Tjenesteydelser dækker

- kommercielle aktiviteter som bankvirksomhed, postvæsen, el- og vandforsyning, butikshandel, hoteldrift, biludlejning, byggeri, telekommunikation og reklamevirksomhed.
- en del tjenesteydelser af såkaldt generel eller almen økonomisk interesse – f.eks. aktiviteter i sundhedssektoren, uddannelsessektoren, vand og energiforsyning, miljøbeskyttelse og politivirksomhed

Markedet for tjenesteydelser er integreret, hvis

- 1) tjenesteydelser kan sælges på tværs af landegrænser
- 2) de kan forbruges uden for egne medlemslande
- 3) producenter i ét medlemsland etablerer sig i et andet medlemslande for at udbyde tjenesteydelser dér

Handelen med tjenesteydelser har altid været **sværere at liberalisere** end handelen med varer på grund af

- 1) mange regler, som er tiltænkt at skulle beskytte forbrugerne beskytter samtidig nationale virksomheder (sundhed, luftfart)
- 2) der er også decideret national beskyttelse af tjenesteydelsesvirksomheder (transport, banker, telekommunikation, TV)

2. EU og tjenesteydelserne

Rom-traktaten fra 1957; to friheder:

- 1) Virksomhederne kan sælge tjenesteydelser i andre EU-lande. Meget få fremskridt frem til midt-1980'erne.
- 2) Virksomhederne kan etablere sig og sælge tjenesteydelser i andre EU-lande.

Undtagelser (delvis fjernet med det indre marked):

- 1) Aktiviteter forbundet med udøvelsen af offentlig myndighed.
- 2) Medicinske og farmaceutiske område.
- 3) Transport er reguleret under artiklerne om den fælles transportpolitik.
- 4) Bank- og forsikringsområdet er forbundet med spørgsmålet om den fri bevægelighed af kapital, som ikke var fri i Rom-traktaten.

Lissabon-strategien

Lissabon-strategien tog emnet op med målet om, at EU skal være verdens mest konkurrencedygtige region i 2010. Især via liberaliseringen af handelen med tjenesteydelser.

Ud af Lissabon-strategien kom servicedirektivet.

Handelen med tjenesteydelser på tværs af EU's landegrænser er stadig begrænset sammenlignet med de vareproducerende erhverv. Skyldes også, at producenter af tjenesteydelser etablerer sig.

3. Fri bevægelighed for arbejdskraft

Fri bevægelighed for arbejdskraft = mere optimal ressource allokering:

- sikre bedre forsyning med arbejdskraft
- sikre bedre muligheder for at udnytte evner

Fordel for både udvandrere- og indvandrerland for så vidt, at indvandring sker til jobs:

- 1) **Udvandrerland:** a) letter arbejdsløshedssituationen, b) forbedrer betalingsbalancen via overførsler af penge til hjemlandet, c) forbedrer kvaliteten af arbejdskraften via nye erfaringer.
- 2) **Indvandrerland:** a) bedre udnyttelse af kapitalapparatet, b) undgår flaskehalsproblemer.

Løbende hindringer for fri bevægelighed:

- 1) gensidig godkendelse af eksamensbeviser og uddannelser.
- 2) overgangsordninger ved udvidelser af EU.

Effekten af fri bevægelighed for arbejdskraft i EU; to teorier:

Konvergensskolen:

Økonomisk integration = lønkonvergens, fordi ingen lande kan vedblive at have afvigende (opadgående) lønudvikling, hvis de vil være konkurrencedygtig.

- gjaldt teorien 1960-1990?

Divergensskolen:

Økonomisk integration = løbende ændring af produktionscyklus med outsourcing = basale industriprodukter outsources gradvis og erstattes med mere f & u-intensive produkter.

Lønudvikling følger produktionscyklus.

- gjaldt teorien fra 1990?

4. Udviklingen i EU's arbejdsmarkedspolitik

To samarbejdsformer i EU:

1) Det, der fører til lovgivning ("hard law") og

2) det, der fører til gensidig læring via rapporter med bench-marking, best practise, statistiske sammenligninger osv. ("soft law").

Altid både-og. Men "soft law" er blevet mere dominerende.

Rom-traktaten fra 1957: fri bevægelighed for arbejdskraften, med undtagelser af visse jobs i den offentlige sektor, som reserveres statsborgerne.

Hvordan har arbejdsmarkedspolitikken udviklet sig

1952- 1972: Hensigtserklæringer. EKSF

1973- 1979: Arbejdsretlige direktiver om information ved kollektive afskedigelser, ligeløn, virksomhedsoverdragelse.

1979-1987: Storbritannien (Thatcher) blokerer. Enstemmighed.

1987- 1997: Den Europæiske Fælles Akt/ Maastrichttraktaten. Arbejds miljø/ medindflydelse får kvalificeret flertal: Byge af forslag på især arbejdsmiljøområdet. Indre marked. Sociale Charter. Val Duchesse-dialogen (den sociale dialog).

1997-2006: Luxembourgprocessen. Den åbne koordinationsmetode som ekspansiv samarbejds metode. Lissabonstrategien. ”Gang of Four”.

Val Duchesse-dialogen siden midt i 1980'erne

Sociale handlingsprogram: 47 direktiver og anbefalinger vedr. ligeløn, deltidsarbejde, arbejdskontrakter, informationsret etc.

Konflikt mellem sydlige (og østlige) og de nordlige EU-lande om, hvor stærkt reguleret social- og arbejdsmarkedspolitikken skal være.

Konflikt mellem EU og UK om der skal være en politik i det hele taget.

Delvist afløst af den åbne koordinationsmetode.

EU's social og arbejdsmarkedspolitik

Skal den gennemføres ved lov eller aftale?

Så forskellige er vi: Lønmodtagernes
organisationsprocent (ca.):

Danmark: 80

Belgien: 60

Luxembourg: 60

Sverige: 55

Finland: 50

Irland: 50

Italien: 40

Østrig: 40

Tyskland: 40

Holland: 35

Grækenland: 30

Storbritannien: 25

Spanien: 20

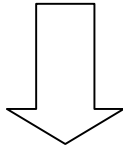
Portugal: 20

Frankrig: 10

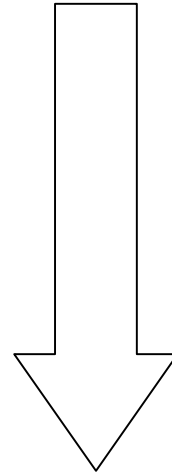
Nye medlemslande: 10-20

*”Hard law” eller ”soft law”: politikken bag
Den åbne koordinationsmetode*

”Hard” law”Soft” law

Fælleskabsmetode/Monnetmetoden

Benchmarking

Politikken bag ”hard law”:

Bag ”Hard law”/ Eurokorporatismen:

- Føderalisterne
- Frankrig
- Fagbevægelsen
- Kommissionen

Argumentationen: Alternativt konkurrence på ringe social-/arbejdsmarkedslovgivning. Afbalancering i f.t. hårde indre marked-/ØMU-lovgivning.

Udviklingshistorien bag ”hard law”:

- Ønsket om det overnationale europæiske samarbejde.
- Overnationalitet: Regulering med forrang og direkte virkning.
- En stærk Domstol + Kommission.

Politikken bag ”soft law”:

Bag ”Soft law”/ Decentraliseret samarbejde:

- Intergovernmentalisterne
- Storbritannien
- Arbejdsgiverne
- Det Europæiske Råd

Argumentationen: Alternativet er ufleksibel, centraliseret lovgivning og styring fra Bruxelles. Bygge på forskelligheder, ikke ensretning.

Anledning til opprioritering af arbejdsmarkedspolitikken:

- Ønsket om at gøre noget på beskæftigelsespolitikens område fra begyndelsen af 1990'erne, da socialdemokratiske regeringer kom til.
- Benchmarking overføres som metode fra virksomhedsøkonomien til det politiske område i begyndelsen af 1990'erne.
- **OECD's Jobs Study/Job Strategy i 1994**

5. Resultaterne af EU's beskæftigelsesstrategi

Delte meninger

De positive:

Kommissionen 2002 – fem års evaluering:

- **Sket et skifte i nationale arbejdsmarkedspolitiske målsætninger og i politikformuleringen.**
- **Væk fra at dreje sig om at bekæmpe arbejdsløsheden og til at øge beskæftigelsen.**

Støttes af nogle forskere.

Andre forskere er meget mere kritiske overfor beskæftigelsestrategiens resultater:

- **Interviews med deltagere i peer reviews: Få el. ingen virkninger på den nationale politik.**
- **Eksklusiv ikke inklusiv proces. (Den "lukkede" koordinationsmetode).**
- **Virkninger opstår ad hoc og på trods.**

Fire vigtige udvalg under den åbne koordinationsmetode:

- a) Economic Policy Committee - EPC
- b) Employment Committee – EMCO
- c) Advisory Committee on Vocational Training – ACTV
- d) Social Protection Committee – SPC

Emner: socialpolitik, arbejdsmarkedspolitik, generel økonomisk politik

To medlemmer fra hvert EU-land: embedsmænd og enkelte andre.

Alle medlemmerne fik tilsendt et spørgeskema med en lang række spørgsmål: ét af dem drejede sig om, hvilke andre medlemslande det enkelte medlem havde lært mest af.

Hvem lærer af hvem i EU's åbne koordinationsmetode?

Medtagne svar: kun nationale embedsmænd, som havde deltaget i adskillige møder.

Hver gang et land nævnes, som et andre har lært af, får det ét point.

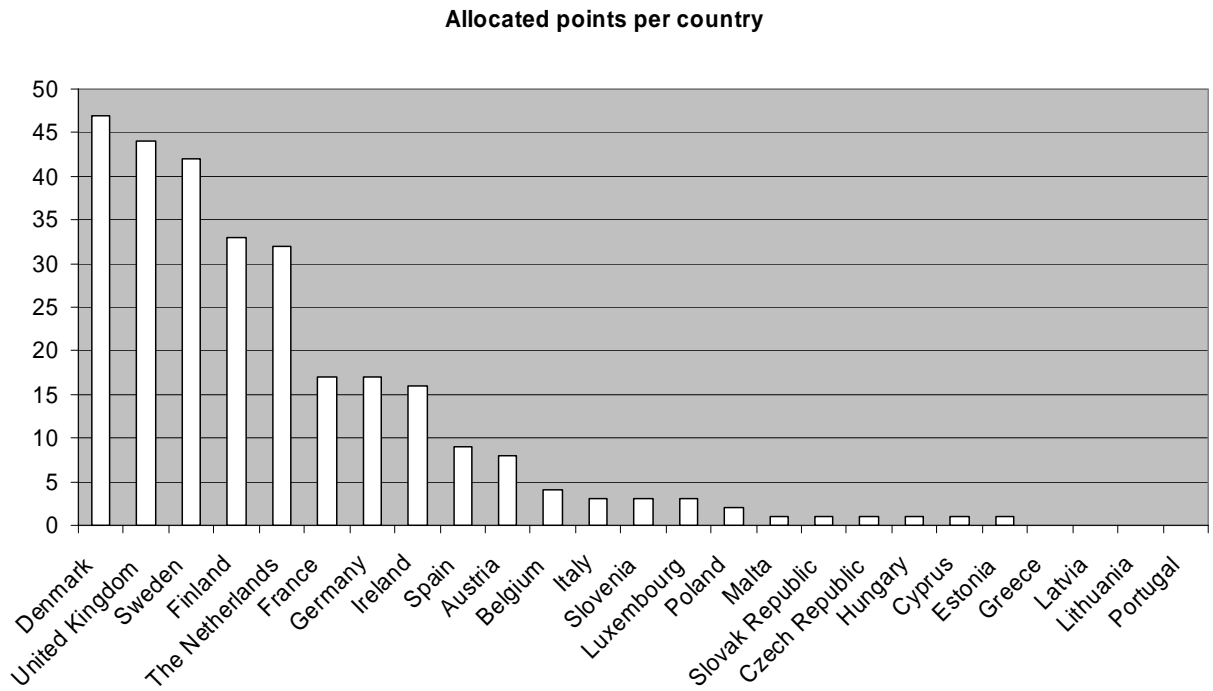
Resultat:

Danmark, Storbritannien og Sverige har fået flest point, dvs. > 40 point.

Derefter kommer Finland og Holland (30-35 point).

Disse fem lande fik 198 ud af 286 point, dvs. ca. 70 pct. af alle point.

Figure. Tutors in the EU's OMC committees ranked by points

Har læringen effekt?

Flere eksempler på, at nogle EU-lande konkret har taget ved lære af andre.

Eksempler:

- 1) Nedskæring af støtten til unge arbejdsløse (af Danmark).
- 2) Integration af indvandrere (Storbritannien)
- 3) Nyttens af privat jobformidling (Holland)

MEN:

Den største og mest basale læring er imidlertid foregået via en ændret argumentationslogik eller diskurs på det arbejdsmarkedspolitiske område i EU de seneste 5-10 år. Ses af de nationale afrapporteringer:

- Fra arbejdsløshedsbekæmpelse til øget arbejdskraftudbud.
- Arbejdsmarkedet er anerkendt som et marked med en fleksibel størrelse.
- Aktivering (tidlig) er et vigtigt instrument til afprøvning af villigheden til job.
- Incitament er skal ind i jobskabelsen.
- Lange opsigelsesvarsler er i ingens overordnede interesse.
- Arbejdsmarkedets flerdimensionalitet (det inkluderende arbejdsmarked): integration, ligestilling, konkurrenceevne.

6. Erhvervspolitik i EU

Elementer:

- sektorpolitik: oprindeligt rettet mod ”gamle” industrier (stål, tekstiler), senere mod højteknologi
- f & u-stimulering i den præ-kompompetitive fase: telekommunikation, informationsteknologi
- standarder: harmoniserede standarder med virksomhedsdeltagelse
- handelspolitik: protektionisme og strategisk handelspolitik (Airbus)

Mål:

- fremme strukturændringer – større, færre, mere højteknologiske virksomheder
- fremme samarbejdet mellem virksomheder i flere EU-lande
- fremme innovation, forskning, teknologisk udvikling

7. Energipolitik i EU

Udviklingen:

1952: Kul – EKSF

1957: Atomenergi – Euratomtraktaten

1957: Olie, gas. El – almindelige frihandelsregler i EØF-traktaten

1973: Oliekriserne i '73 og '79:
forsyningsusikkerhed, prissvingninger – stabilisering
via lagre og andre energikilder (atomenergi, kul).
OPEC-kartellet blev brudt.

1985: Det indre marked-programmet

– nationale energimonopoler brydes (adskillelse
mellem produktion, transmission, distribution) –
stadig i processen

1990'erne: miljøhensyn vinder frem

1992: Transeuropæiske net (TEN) – Maastricht-
traktaten

8. Transportpolitikken i EU

Fra begyndelsen et EU-anliggende, da transportomkostninger virker som told på frihandel

Området har været svært at skabe frihandel inden for, fordi de nationale interventioner har været så omfattende.

Begrundelserne for intervention i transportpolitikken er mange:

- 1) Uelastisk udbud
- 2) Transport forudsætter en langtidsholdbar infrastruktur, som ikke er rentabelt for individuelle investorer at gå ind i
- 3) Flere transportformer (f.eks. jernbaner) leder hurtigt til naturligt monopol
- 4) Informationsasymmetri, idet offentligheden ikke kender kvaliteten af transportudstyret
- 5) Sociale hensyn med henblik på at sikre transport til tilbagestående egne.

Transportpolitikken og EØF-traktaten

- 1) EU har en fælles transportpolitik (som fælles landbrugs-, handels og fiskeripolitik)
- 2) diskrimineringen på grund af handel i EU skal væk (tidligere: billig godstransport med jernbane ved eksport, dyr transport ved import)
- 3) fri etableringsret for transportselskaber
- 4) forskellige reguleringer for forskellige transportformer

I mange år skete der derfor ingenting vedr. den fælles transportpolitik i EU

Gennembruddet kom i 1982

Europa-Parlamentet indklagede Ministerrådet for Domstolen for passivitet og fik ret.

Domstolen fastslog,

- at der ”inden for rimelig tid” skulle ske en liberalisering af den grænse overskridende transport (inkl. transit)

- at carbotage-kørsel er tilladt (= tage godt med tilbage og aflevere det i et andet medlemsland end ens eget) (før kørte 40% af lastbilerne tomme rundt)

Nyt gennembrud i 1986: Domstolen fastslog, at EU's konkurrenceregler også gjaldt for lufttrafikken.

Konsekvensen var en liberalisering af
lufttransporten = ingen markedsdelingsaftaler og
fri prisdannelsen på billetterne.